

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 17. majnika 1901.

List 20.

Majnikovi Kraljici.

Čvetek ponižno Ti, sveta Devica,
majnika prvih prinašamo v dar,
spletamo v vence jih Tebi, Kraljica,
šmarnični ž njimi krasimo oltar.

Srca hvaležna jih v dar prineso,
sprejmi, Kraljica, jih, sprejmi ljubo!

Pesmi Ti skladamo in pa slavila,
saj zapustila nas nisi nikdar,
roka je Tvoja naš čolnič vodila,
če mu pretil je pogubni vihar.

Slavo otroci Ti, Mati, pojo,
srca udano Ti v dar prineso.

Vedno viharji še divji bučijo,
milosti čolnič nam božje topé,
vedno moči še peklenške grozijo,
v brezdnno potégniti čolnič žele.

Brani, Marija, pred silo nas zlo,
Reši nas, vodi nas v sveto nebo!

Generoz Maver.

Sveta velika noč.

MIHAEL,

po božji milosti in božjem usmiljenju knežskof Lavantinski,
velikokrižnik avstrijskega Franc-Jozefovega reda, doktor bogoslovja,

mногоčastiti duhovščini in vsem vernikom svoje škofije pozdrav, blagoslov in vse dobro od Očeta in Sina v edinosti svetega Duha!

(Dalje.)

Preljubljeni v Kristu Gospodu!

Tretji dan od mrtvih vstal, tako molimo v staročastiti, ker apostolski veri in spoznavamo s tem očitno, da je Jezus Krist pre-

magal smrt in grob. Peti člen vere je tako trdna resnica, da se po pameti ne more dvomiti o njej. Slušajmo vsaj nekatere izmed mnogih polnoveljalnih, neizpodbitnih in neovrženih dokazov za resnično vstajenje našega božjega Izveličarja, ki je in ostane temelj in sleme naše svete katoliške cerkve.

Najprej pristopite vi, sveti evangelisti, ter nam dajte slišati, kar poročate z vsim prepričanjem o največjem čudežu velikega čudodelnika Nazareškega! Vsi štirje od Boga razsvetljeni in navdušeni možje, Matej in Marko, Luka in Ivan poročajo to soglasno, dasi ne v svojo korist; kajti razen svetega Ivana so bili vsi mučeni in umorjeni zavoljo tega svojega očitnega pričevanja; vsi, pravim, opisujejo vzajemno čudoviti dogodek takole: „Ko se je zaznalo jutro prvega dne v tednu, to je, v nedeljo, je nastal velik potres na kraju groba, v katerem je ležal Jezus. In angelj je šinil iz nebes, pa je odvalil kamen od dveri groba ter je sedel nanj. Čuvaji groba so trepetali strahu in groze, in mnogi so bili kakor mrtvi. Drugi pa so hiteli takoj v mesto in so prisednikom velikega zbora sporočili vse, kar se je dogodilo.

In višji duhovniki, hitro se zbravši so se posvetovali in so dali rimskim vojakom mnogo denarja ter so jih prosili in jim naročili: Recite vendar, da so prišli po noči njegovi učenci ter so ukradli truplo, ko smo spali. Ako pa bode glavar to slišal, pregovorili ga bomo mi in bomo skrbeli, da ne boste kaznovani. In lakomni stražniki so vzeli denar in so storili tako, kakor so bili poučeni. In ta dogodek — namreč podkupljenje stražecih paganov, da so krivo pri-

čali — je na glasu pri judih do današnjega dne“.

Tako se glasi točno, prosto, mirno in stvarno evangelijsko poročilo o zgodovinskem dogodku vstajenja na križu umrlega Izveličarja sveta, Jezusa Krista. Toda nevera, katera pa ni v glavi, temveč v srcu in se druži z močjo teme, ta nevera vzneta dvome in si upa drzno tajiti zgodovinski dokazane dogodljaje. Ne, vaš Izveličar ni vstal, marveč, ko so stražniki spali, ukradli so ga učenci, tako so hitro s početka govorili zapriseženi sovražniki Odrešenika sveta. Ali, zakaj niso skrunitelji groba zaprli in jih kaznovali, kakor bi si bili zaslužili? Ta izgovor je torej preničen in preprazen. Zato pa so pozneje nastopili bogotajci, ki so trdili: Krist je sicer vstal iz groba, toda bil je le navidezno mrtev, in ko se je zopet prebudil k življenju, odvalil je s svojo roko kamen in ušel.

Toda, ali ni bil stotnik, ki je kot uradna oseba potrdil smrt Kristovo, in niso bile mnoge druge osebe priče njegove smrti? Znamenito je, da sta Krista, pravičnika in učenika v Izraelu, pokopala Jožef pravični in Nikodem, svetovalec in učenik v Izraelu, ne pa apostoli. Tako sta postala ta dva moža priči smrti in pokopa Gospodovega. Po pravici praša in odgovarja slavni cerkveni učenik sv. Ambrož: „Kaj naj pomeni, da niso apostoli, temveč, da sta Jožef in Nikodem pokopala Krista? Prvi je bil pravičen in stanoviten, drugi pa je bil učenik v Izraelu. Takšen je bil namreč pogreb Kristov, kakoršnega zahteva pravičnost in učiteljstvo. Tako je odstranjen vsak izgovor, in Judom je njih lastno pričevanje dokaz resnice. Ko bi ga bili namreč pokopali apostoli, rekli bi kajpada da ni bil pokopan, kakor so blebetali, da je bil sicer pokopan, pa ukraden.“¹⁾ In kaj, ako je Jezus vkljub temu, da je bil strašno bičan in neusmiljeno s trnjem venčan, ako je vkljub temu, da mu je bila prebodena stran, kar ga je že samo moralo usmrtiti, in da je bil maziljen z močnimi dišavami, okoli sto liber mire in aloe (Jan. 19,

39), in da je bil tri dni v tesno zaprtem grobu, v katerem se je moral zadušiti, ako je, pravim, vkljub vsemu temu bil le zamrtev in se je zopet prebudil k življenju, ako je odvil tančico, v katero sta ga bila zavila Jožef Arimatejec in Nikodem, in je potem zapustil grob, ki je bil vendar zaprt s težkim in uradno zapečatenim kamenom, ne da bi bili stražniki slišali ropot pri odpiranju groba, kaj pa, da niso ubežnika zopet ulovili in ga zopet mučili in križali in ga vendar enkrat celo in popolnoma umorili? Kje je bival po svojem pobegu iz groba, in kje je umrl in kje je bil pokopan? Moralo bi vendar znano biti, kje je njegov grob, ki je bil in je moral ostati gotovo nad vse ljub in dragocen njegovim zvestim učencem? To so seveda vprašanja, katerih ne morejo rešiti, ki trdnovratno taje neutajno vstajenje Jezusa Krista. Ne, on, ki je resnično umrl, je tudi resnično od mrtvih vstal!

Poleg štirih, vse vere vrednih poročevalcev, od Boga navdahnjenih svetih evangelistov, imamo nadalje, da govorimo z duhovitim apostolom Pavlom, še oblak prič za resničnost častitljivega vstajenja Jezusa Krista. Saxa loquuntur. Ako molčijo ljudje, govorijo kameni, je rekel nekadašnji Izveličar farizejem. (Luk. 19, 40). In res, kaj nam govori prazni grob? Ali niso zavalili velikega kamena h grobovim vratom? Ko so šle blagosršne žene iz mesta Jeruzalema v vrt pri Kalvariji h grobu, ki je kril njihovega goroe ljubljene Jezusa, da bi mazilile njegovo presveto mrtvo telo, govorile so med seboj: Kdo nam odvali težki kamen od groba?

Vrhutega je bil grob Kristov tudi zapečaten z uradnim pečatom, katerega poškodovati in prelomiti je bilo prepovedano pod smrtno kaznijo. Kdo bi se ga bil pač drznil odstraniti? Le tisti se je mogel drzniti in se je drznil, ki je Lazarja, ko je bil že štiri dni v grobu, poklical iz groba, in kateri nam je zagotovil: Jaz sem vstajenje in življenje! (Jan. 11, 25, 43). Pa ne še dovolj. H grobu so postavili rimsko stražo, da ga je najskrbneje čuvala in varovala. Vsi stražniki so bili rimski vojaki, ki bi bili gotovo dali življenje, preden bi bili tatove in bogoskrunce pustili do rakve. Vprašam torej, kako bi bil v takih okoliščinah grob nastal prazen, ko bi ne bil Jezus Krist resnično, ko bi ne bil dejanski in iz lastne moči od mrtvih vstal? Drugačno odkritje groba bi bilo že samo ob sebi veliko čudo. Da, kristijani predragi, glejte grob odprt,

¹⁾ Quid sibi, tako se glasi v izvirniku znamenljivo mesto, quod non apostoli sed Ioseph et Nicodemus, ut Ioannes refert, Christum sepeliunt? Unus iustus et constans, alter, qui erat magister in Israel. Talis enim Christi est sepultura, quae iustitiam magisteriumque habeat. Obstruitur igitur tergiversandi locus, et domestico Iudaei testimonio revincuntur. Nam si apostoli sepelissent, dicerent utique non sepultum, quem sepultum, raptum esse dixerunt. (Sermo s. Ambrosii in Lucae cap. 22. In festo ss. Sionis D. N. I. Chr. Lect. IV.)

Jezusa ni več tam; premagana sta greh in smrt, Izveličar nas živi! Aleluja!

Kristus je imel moč in oblast, vstati iz groba, in ta oblast je bila večja, kakor stopiti s križa. In tako je stopil Jezus s križa, in kar je še več, vstal je iz groba, in mi moramo verovati, da je Krist kralj izraelski (Mat. 27, 42; Mark. 15, 32), da je Sin božji. (Mat. 27, 40).

Preljubi v Gospodu! Celo iz angelskih ust slišimo zagotovilo: Jezus Krist je resnično od mrtvih vstal. Ko so namreč ob ranem jutru večno znamenitega prvega velikonočnega praznika blagodušne jeruzalemske žene obiskale božji grob, ogovoril je žalujoče nebeški poslanec, rekoč: Nikar se ne bojte! Vem, da iščete Jezusa Nazareškega, križanega. Ni ga tukaj; vstal je namreč, kakor je rekel. Pridite in pogledajte kraj, kamor je bil Gospod položen. In pojdite brž in povejte njegovim učencem, da je vstal; in glejte, pred vami gre v Galilejo, tam ga boste videli. Glejte, prej sem vam povedal. (Mat. 28, 5—7).

Kako jasen govor! Da, besede: Surrexit, non est hic. Vstal je, ni ga tukaj, te besede so najboljši nagrobni napis za našega božjega Odrešenika. Pri drugih posvetnih mogočnikih se glasi nagrobnica: Hic iacet, tukaj leži Aleksander, Hanibal, Julij Cezar, Napoleon. In ljudje hodijo po njih, po njihovih grobovih. Nebeški vitez, božji junak, Jezus Krist pa se je vzdignil iz groba in ne leži v njem. Surrexit, non est hic.

Ko so potem preblage žene, ki bliščijo na velikonočni praznik v večni slavi, hitele v nepopisnem veselju z gore Kalvarije, da sporočijo preplašenim in sila užaljenim učencem veselo vest, glej, sreča jih vstali Izveličar sam in jih nagovori ljubeznjivo: Avete, pozdravljene! O sladki pozdrav! In prijazno pozdravljene žene so pristopile, pa so objele njegova kolena in so ga molile. Izkazale so svojo vdanost in svojo ljubezen božjemu Izveličarju, na katerega žarnem telesu so se lesketale poveljane, zlato bliščeče rane. Odpravil je presrečne s častnim naročilom: Pojdite in povejte mojim bratom, da gredo v Galilejo, tam me bodo videli. (Mat. 28, 9. 10). Komu, preljubi moji, komu bi ne zadostoval angelj, pa bi ne zadostovale žene in niti božji Izveličar, ki se je prikazal v kraljevem oblačilu poveljčanja!

Sicer pa imamo še drugih očitnih dokazov za temeljno resnico katoliške cerkve, za častljivo vstajenje Gospodovo. Preden vam pa pojasnim te neoporečne dokaze, opozarjam Vas še na posebno okoliščino evangeljskega poročila o vstajenju Gospodovem, na katero, bi rekel, skoraj nihče ne misli. Ko je namreč Jezus po zadnji večerji šel s svojimi učenci na Oljsko goro, jim je obljubil: Kadar vstanem, pojdem pred vami v Galilejo. (Mat. 26, 31; Mark. 14, 28). Po teh besedah učencem celo ni bilo čakati na Gospoda v Jeruzalemu, temveč bi morali iti pred njim v Galilejo, da bi tam uživali srečo, gledati njegovo poveljčanje. Ko je bil Izveličar prvi del svoje obljube tako slavno dopolnil s svojim vstajenjem, tedaj tudi druge navidezno nevažne okoliščine nikakor ni pozabil, ker je večkrat jasno napovedal, da ga bodo videli šele v Galileji; in sicer najprej po angelju, ki se je prikazal ženam ob grobu, kakor sem že zgoraj pripomnil, potem pa tudi osebno ženam, katerim se je prikazal na potu, kakor sem tudi že poprej razložil. Krist je nameraval takoj po vstajenju iti v Galilejo in šele tamkaj obhajati blaženi sestanek s svojimi ljubljenci; zato je po svojem vstajenju učence po ženah opomnil svoje obljube, kar bi jim bilo sicer moralo biti tudi zagotovilo, da se je resnično prikazal ženam. Ker pa apostoli, povsem zbegani in preplašeni ter globoko užaljeni in zdvojeni, niso šli za božjim Učenikom, šel je on za njimi v svoji neskončni ljubezni in se jim je prikazal prvič v Judeji in jih je potolažil in osrečil. Ko so potem, potolaženi in okrepcani, odšli v Galilejo, prikazal se jim je tamkaj in je dovršil ondi njihovo izobraženje, govoreč jim o božjem kraljestvu. (Dejan. ap. 1, 3). Šele proti koncu štirideseterih dni je hotel biti Izveličar s svojimi učenci zopet v Jeruzalemu, ker je bil to mesto izvolil, kakor za svoje trpljenje, tako tudi za sad svojega trpljenja, za prihod svetega Duha, in ker se je z Oljske gore, kjer je začel trpeti, hotel tudi kot zmagovalec povrniti v nebesa.

Tako je ta dozdevno malenkostna in postranska okolnost v evangeljskem poročilu nov dokaz za resničnost vstajenja Gospodovega. Zdaj pa hočem zopet dalje odgovarjati na odločilno vprašanje o resničnem vstajenju našega Gospoda in Izveličarja Jezusa Krista. Ker mi primanjkuje časa, ne omenjam mnogih prikazni Gospodovih po vstajenju; n. pr. da se je prikazal skesani in neizrekljivo osrečeni Magdaleni, ki je na edin

pozdrav Marija z odzdravom o moj mojster spoznala vstalega: da se je prikazal dvema učencema na potu v Emavz, za katerima je, bi rekel, hitel, da ju je rešil obupne žalosti in tako otel; da se je prikazal drugim apostolom, zlasti nevernemu Tomu, ne pozabivši njegovega lepega vzklika: Pojdimo ž njim v Judejo, da umrjemo ž njim. (Jan. 11. 16). Izveličar se je prikazal vnašač zato, da je pridobil dušo apostolovo, ki je bila v nevarnosti, da je rešil Toma, da se ni pogubil, da ni umrl neveren v Judeji. Iznenadeni učenec se je dotaknil svetih ran in je poln trdne vere zaklical: Moj Gospod in moj Bog! (Jan. 20, 28). Molče o večkratnih prikaznih, o katerih govorijo evangeliji velikonočnega tedna in katere povzema sv. apostol Pavel s kratkimi besedami: „Krist je umrl za naše grehe . . . in je bil pokopan, in je tretji dan zopet vstal. In se je prikazal Kefu (Petru) in potem enajsterim. Potem se je prikazal več ko petsto bratom vsem vkup, izmed katerih še zdaj mnogoteri žive, drugi pa so zaspali. Potle se je prikazal Jakobu, potle vsem apostolom: poslednjič za vsemi pa se je prikazal tudi meni“ (I. Kor. 15, 3—8) — molčeč torej o prikaznih Kristovih, ki očitno spričujejo njegovo vstajenje, trdim z vsim povdarkom, da srditi sovražniki sami, čeprav proti svoji volji, prav jasno spričujejo častitljivo vstajenje Jezusovo, to pa s svojim lažnjivim izgovorom: Ko so spali stražniki, prišli so njegovi učenci in so ukradli njegovo truplo iz groba. „O nesrečna zvijačnost“, kliče s pogledom na ta prazni ugovor slavni škof Hiponski, sv. Avguštin, v svojem govoru o velikonočnem prazniku (sermo de paschate), „o nesrečna zvijačnost, kako si vendar zaslepljena! Tako torej zapuščaš luč treznega, pobožnega preudarka, da navajaš speče priče? Zares, ti si sama spala, ko si izmislila take reči in si zabredla v toliko zmoto“.

Gotovo, neizmerna nespametnost je, trditi: Ko so spali stražniki, prišli so obupani in plašljivi učenci in so ukradli mrtvega, ukradli so ga in nesli mimo vseh stražnikov, katerih je bilo po tedanji navadi šestnajst in so ga nesli po mestnih cestah in ulicah ob času, ko je bilo Jeruzalemsko mesto vsled velikonočnih slavnosti prenapolnjeno z ljudmi! Kaj pa, da niso tatov polovili in kaznovali? Učenci so bili sicer pozneje poklicani pred sodbo, toda ne zivoljo kraje, temveč, ker so oznanjevali vstalega. Nadalje, če so stražniki spali, kako so mogli tatove videti in spo-

znati, da so učenci Gospodovi? Kdor spi, vendar ne ve in ne vidi, kaj se godi okoli njega. Ali mi veš imenovati tatu, ki te je okradel v temni noči in ki si ga spoznal, ko si trdno spal? Ne. Pa še to-le. Ko bi rimski vojak spal na straži, zaspal bi svoje življenje in bi zapadel gotovi smrti. Zato so zakleti sovražniki Gospodovi le z veliko vsoto denarjev premotili in zapeljali nespametne vojake k tako grozni izpovedi, poleg tega pa so jim še slovesno obljubili, češ da hočejo skrbeti za to, da jih deželni glavar ne bo kaznoval. Kaj ne, ljubi moji, kako sramotno in ostudno ravnanje, z denarjem drugega napeljevati v laž, potem pa še govoriti in se potegovati za to, da lažnik ostane brez kazni! O obžalovanja vredna zmota, o zavrženo početje, ki pa le neovrgljivo priča resnico vstajenja učlovečenega Boga in Odrešenika!

Ugovor, da je bilo truplo Jezusovo ukradeno, je tako neumen, da še celo neverni in brezbožni David Friderik Strauss priznava, da s to razlago ni nič pomagano. Zato pa predlaga drugo ali prav tako ničevno razlago, ko modruje takole: Ne, ni bilo sicer ukradeno truplo Jezusovo, pa vstal Jezus vendar ni. Kajti njegove prikazni pred apostoli so bile le prevare, kar se da lahko pojasniti iz živčne razdraženosti apostolov in Marije Magdalene ob tistem času!¹⁾ Sicer pa, ljubi moji, ali so apostoli bili res tako lahkoverni, da bi bili verovali vsakemu prikazku? Nikakor ne. Ali je lahkoveren apostol, ki še ne veruje, ko mu pravijo in zatrjujejo vsi drugi tovariši, da je Gospod vstal? Zatrjuje jim odločno: „Ako ne vidim znamenj žrebljev na njegovih rokah in ne položim svojega prsta na kraj žrebljev in svoje roko v njegovo stran, ne verujem“. (Jan. 20, 25.) Tomo torej nikakor ni bil lahkoverni in duhovidec, in vendar je kratko potem padel na kolena in je klical: Moj Gospod in moj Bog, v znamenje, da zdaj vendar veruje in da je popolnoma prepričan. Še več, kolikokrat in kolikim osebam se je prikazal Gospod! So li vse te osebe boleale na živcih? Ne, nikakor ne. In Gospod bi jih bil ozdravil te bo-

¹⁾ Ta vsega obžalovanja vredna zmota se še tu in tam pogreva. Pastor Weingart v Osnabruku je dne 26. oktobra 1898 na okrajnem zbiranju prednašal razne sumljive trditve, med drugimi tudi o vstajenju mrtvih, zaradi katerih ga je veliki konsistorij dal na tožbo; pri tem pa se je pokazalo, da je tajil telesno vstajenje Kristovo in da je učil svojo občino tako imenovane prikazenske teorije (Visions-Theorie). Po tem nauku bi bil Krist strohnul v grobu, in kar so apostoli videli o vstalem, bila bi le domišljija Pastor Weingart je bil odstavljen od svoje službe. (Theologisch-praktische Quartal-Schrift, Linz 1900. II. zvezek, str. 452 nsl).

lezni kakor je ozdravil učence takrat, ko so ga videli, da hodi ob četrtni nočni straži po morju, in so klicali prestrašeni: Prikazen je. On pa jih je ogovoril, rekoč: Imejte zaupanje; jaz sem, nikar se ne bojte! Peter pa mu je odgovoril srčno: Gospod, ako si ti, reci mi k Sebi priti povrh vode. In Jezus mu reče: Pridi! In Peter je stopil iz čolniča, in je šel povrh vode. (Mat. 14, 25—29). Da, Jezus je skrbel za to, da se njegovi učenci niso motili, temveč da so se mogli natančno prepričati o njegovem resničnem vstajenju in prikazanju. Sveti evangelist Luka pripoveduje, kako se je Gospod prikazal apostolom na večer velikonočnega praznika, in poroča o tej prikazni na ta le prepomembni način: Ko sta učenca, ki sta se bila povrnila iz Emavza v Jeruzalem, še pripovedovala enajsterim apostolom, kar se je bilo dogodilo na potu in kako sta ga spoznala po lomljenju kruha, glej, „stoji Jezus sredi med njimi in jim reče: Mir vam bodi! Jaz sem, ne bojte se! Oni pa so se prestrašili in zbal, in so mislili, da vidiijo duha. In jim je rekel: Kaj ste prestrašeni in kaj take misli obhajajo vaša srca? Poglejte moje roke in noge, da sem jaz sam; potipajte in pogledajte, saj duh nima mesa in kosti, kakor vidite, da imam jaz. In ko je bil to rekel, pokazal jim je roke in noge. Ker pa še niso verovali od veselja in so se čudili, je rekel: Imate kaj jesti tukaj? Oni pa so mu ponudili kos pečene ribe in sat medu. In je jedel vpričo njih in je vzel ostanke in jim dal“. (Luk. 24, 34—43). To evangelijsko poročilo, ki nam kaže, kako je vstali Izveličar skrbel za to, da je bilo apostolom mogoče, mirno preudarjati in se prepričati, to evangelijsko poročilo, pravim, izključuje do cela prikazensko dozdevo, zavrača jo najodločneje. — Poleg tega bi Judje ne bili imeli nikake težave, ko bi bila prikazen Jezusova le dozdeva, ki jo je rodila bolna domišljija. Pokazati bi bili morali le grob s truplom Jezusovim. Tako pa je bil grob prazen in je ostal prazen.

(Dalje prihodnjič.)

Sv. Ivan Vladimir, kralj dalmatinski, mučenik.

22. majnika.

V devetem stoletju je gospodoval slovanskim Hrvatom na dalmatinskem ozemlju dioklejski in zetski knez Pretislav. Naslednik mu je bil sin Ivan Vladimir. Bil je pravičen, miroljuben, delalen vladar, ki je dajal svojemu ljudstvu izgle

svetega življenja. Za njegovega vladanja je pridrl v dalmatinsko ozemlje z močno vojsko bolgarski cesar Samuel (967—1015.) Miroljubni Vladimir ni hotel krvi prelivati, zato se je rajši s svojimi vojaki umaknil v nepristopne gore. Samuel videč, da ne bo mogel Vladimirju do živega, ga pozove, naj sklene mir. Vladimir je dobro vedel, da bi s tem ves svoj narod pahnili v bolgarsko gospodstvo, zato se rajši ni spuščal v nikak pogovor. Tu je neki izdajica pokazal Samuelu skrivne steze do Vladimirjeve vojske. Ko je Vladimir izvedel o grdem izdajstvu, odločil se je, da rajši sam sebe izroči sovražnikom, nego da bi bilo njegovo ljudstvo pokončano z ognjem in mečem. In ločil se je od svojcev ter se podal v sovražni tabor. Samuel ga je takoj poslal v svojo prestolnico Prespo in ga vrgel v ječo.

Samuel se je nato polastil utrjenega mesta Dolčinj, v katerem je stoloval Vladimir. Nato je opustošil vso deželo do Zadra in se potem vrnil skozi Bosno v Bolgarijo. Medtem je Vladimir v okovih ležal v ječi in veliko molil. Nekoč se mu je angelj prikazal in mu naznanil, da bode kmalu iz ječe rešen. Tega se je razveselil in še bolj molil.

Car Samuel je imel hčer Kosaro, katero je iskreno ljubil. Ta ga je nekoč prosila, da bi smela jetnike obiskati in jim noge umiti. Oče ji je rad dovolil. Kosara je hitela v ječo, da bi izvršila delo usmiljenja. Ko zagleda tu lepega, pobožnega in čednostnega Vladimirja v okovih, zasmilil se ji je v srce. A ko je izvedela, da je plemenitega rodu, tedaj je šla k očetu. pala pred njim na kolena in ga lepo prosila, da bi ji dal tega jetnika za moža. Car ni mogel odbiti prošnje svoji hčeri, ukazal je takoj Vladimirja iz ječe pripeljati, ogrniti ga s kraljevim plaščem in ga je pred vsim svojim dvorom proglasil za moža svoji hčeri. Po poroki ga je car imenoval za dalmatinskega kralja in mu podaril še ozemlje dračko. Tako je Vladimir po božji naredbi prišel iz ječe na kraljevi prestol.

Vladimir je živel s Kosaro sveto in pobožno navajajoč svoj narod k bogaboječemu življenju. Po vseh krajih svoje države je dal sezidati mnogo cerkva. Tedaj se je jela na Balkanu širiti bogomilska zmota. Vladimir, odločen in veren katoličan, je takoj vse poskrbel, da se ni razširila ta zmota tudi v njegovi državi. Ko je car Samuel utrdil svojo državo, ločil se je popolnoma od Bizanta, zato je z dovoljenjem papeževim ustanovil v Ohridi samostalen patrijarhat. Toda mladi grški cesar Bazilij II. se je radi tega raztogotil in sklenil uničiti bolgarsko cesarstvo, kar se mu

je po tridesetletni grozoviti vojski tudi posrečilo. Leta 1014. je bila bolgarska vojska potolčena. Ko je Samuel zagledal več tisoč Bolgarov, ki so jih Bizantinci na krut način oslepili, omedlel je in v dveh dnevih umrl. Nasledoval mu je sin Radomir Gabriel. A Radomira je za leto dni umoril lastni sinovec Ivan Vladislav, katerega so podkupili Grki. Vladislav je bil nasproten Vladimirju, ker ni bil privrženec Bogomilom. Zato je Vladislav sklenil polastiti se Dalmacije. Pozval je najprej Vladimirja k sebi, da bi ga zavrtno umoril. Kosara je sprevidela Vladislavove nakane in ni možu dopustila, da bi šel k Vladislavu, ampak je šla kar sama k njemu. Zvijačni Vladislav jo je sprejel na videz prav prijazno, ob enem pa je še enkrat poslal poslanca z zlatim križem k Vladimirju, da bi prišel k njemu. — Zatrjeval je, da se nima ničesar bati; saj se tudi njegovi ženi ni nič hudega zgodilo. Vladimir mu je odgovoril: „Krist je umrl na lesenem križu in ne na zlatem: če imaš pravo vero, pošlji mi lesen križ po duhovnikih in potem pridem k tebi z zaupanjem v Krista“. Nato je Vladislav poslal dva škofa in enega meniha, naj bi Vladimirju izročili lesen križ in ga zagotovili, da je njihov gospodar pravoveren katoličan. Vladimir je sprejel križ, globoko se pred njim poklonil in si ga dal okrog vratu, potem pa je odšel k caru.

Car je poslal rabeljne, da bi Vladimirja že na potu umorili, toda Bog ga je čudežno obvaroval. Ko so ga rabeljni hoteli napasti, videli so okrog njega angelje z golimi meči. Ko je srečno do carjeve prestolnice Prespe, šel je najprvo po svoji navadi v cerkev molit. Kakor hitro je Vladislav slišal o njegovem prihodu, razjezil se je ter ukazal, da ga umore. Tu so vojaki obkolili cerkev in naznanili kralju smrtno obsodbo. Vladimir si je še izprosil, da se je mogel z Bogom spraviti in da naj bodejo priče njegove smrti oba škofa in menih, v kojih spremstvu je v Prespo prišel. Nato se je kralj izpovedal, prejel presv. Rešnje Telo, vzel v roke križ, ki mu ga je Vladislav poslal rekoč: „Molite za me; ta križ in vi bodele priče na Gospodnji dan, da umrjem nedolžen.“ Nato se je poslovil od pričujočih in se dal sovražnikom v roke. Na cerkvenem pragu so ga z mečem umorili.

Telo umorjenega kralja so pokopali v cerkvi, pri kateri je bil umorjen. Na njegovem grobu se je zgodilo več čudežev. Radi tega je bil Vladislav vznemirjen in je žalujoči vdovi Kosari rad dovolil, da je dala telo svojega moža prenesti in pokopati v cerkvi Matere Božje v Krajini. Kosara je šla v samostan in je postala nuna. Ko

je končala svoje zemsko življenje, pokopali so njeno truplo ob strani njenega svetega moža.

Telo sv. Vladimirja so našli za stoletja nestrohnjeno, pa tudi križ v njegovi roki ni segnil.

Umorilec Vladislav se je polastil vse zemlje Vladimirjeve, toda kmalu ga je zadela roka božja. Pri obleganju mesta Drača je leta 1018. žalostno poginil. Bizantinski cesar Bazilij II. je kmalu nato napravil konec bolgarski samostojnosti. Bolgarski nadškofje in njim podrejeni škofje so ostali še vedno v zvezi z Rimom, še-le ohridski nadškof Lev, rodom Grk, je potegnil uboge Bolgare v carigrajski razkol.

Iz českega: „Cirkev vítězná — František Ekert“.

— k —

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dalje.)

XVIII.

Tržišč.

Podružnice.

3. Sv. Ana pod Ljubeljcem.

Višje in višje vodi državna cesta od Tržiča proti severu. Visoko gorovje oklepa ozko dolino, skozi katero se vije potok Mošenik. Ko dospješ v podnožje ljubeljskega prehoda, moraš korakati po hudi strmini, da dosežeš največjo visočino vrh Ljubelja na kranjsko-koroški meji (1370 m). To cesto je dal narediti nadvojvoda Karol z lastnimi stroški leta 1560, cesar Karol VI., oče Marije Terezije, jo je ukazal l. 1728 razširiti, podreti na vrhu predor, napraviti zarezo med skalnatimi stenami ter klanec znižati. V spominj tej popravi in v spominj, da se je Karol VI. na potu iz Celovca v Ljubljano dne 25. avgusta 1728 peljal skozi ta prehod, so postavili na vrhu dve piramidi.

Ker ni bilo pred letom 1560 nobene prave poti čez to višino, hodili so čez prelaz le s tovari. Da bi pa imeli tovarniki v tej samoti kako sveto znamenje, postavili so pod Ljubeljcem kapelo v čast sv. Ani, kateri so se priporočevali za srečno potovanje. Iz kapele je nastala sedanja cerkvica, ki je oddaljena dve uri pešhoje od Tržiča. 1030 m je nad morjem. Prvotna kapela je bila brez zvonika ter zgrajena v gotskem slogu, kakoršen se vidi še dandanes. Pozneje prizidano ladijo so zvezali s svetiščem po precej velikem oboku, na katerem je naslikan Krist na križu z Marijo in sv. Janezom.

V velikem oltarju sv. Ana, podučujoča Marijo, v stranskih dveh oltarjih sv. Družina in sv. Egidij, ki je v veliki časti pri ondotnih prebivalcih. Na stropu ladije vidimo naslikano vnebovzetje preblazene Device.

Odkar je pridobil nemški baron Born, nek katolik po veri, mnogo planinskega sveta od domačinov, ki se sedaj gotovo kesajo, da je prišlo to slovensko ozemlje ptujcu v roke, ter je kupil tudi Šentanjekovo posestvo, postal je imenovani bogataš cerkvenec pri sv. Ani. Z nakupom Šentanjekovega ozemlja je moral namreč sprejeti vknjiženo dolžnost, da daje dvakrat na leto kosilo duhovniku, ki pride k sv. Ani opravljat službo božjo. Poleg tega mora oskrbovati cerkvensko službo in dati lesa, kolikor bi ga cerkev potrebovala.

Poleg velikega oltarja je stolp. v čegar spodnjem delu se nahaja zakristija. Ako hočeš priti do zvonov, moraš iti na kor, od tu skozi obok in potem po vsem podstrešju do zvonika. Zvonova sta dva ter merita skozi spodnje krilo 85 : 70 cm, pevajoča v veliki terci $as-\bar{c} = 1, 3$.

Veliki iz Ivan Jakob Samassove livarne l. 1772. Križ. sv. Družina, sv. Ana, sv. Egidij. Ob klobuku se čita: A FULGURE ET TEMPESTATE LIBERA NOS DOMINE. (Treska in hudega vremena reši nas Gospod).

Opazka. Lahko si mislimo, da je bilo naše ljudstvo zelo razburjeno, ko se je izdal 11. septembra 1788 vladni odlok, da se ne sme zvoniti ob hudi uri. V veliki zadregi so bili cerkvenici, stoječi sedaj kakor med dvojnimi ognjem. Po eni strani v strahu pred župljani, ki so jim grozili, da izgube službo, ako ne bodo zvonili, po drugi strani pa v strahu pred gosposko, ki jim je zabičala kazni, ako ne bodo spolnovali dotične prepovedi. Vzrok, vsled katerega se je to prepovedalo, je bil dvojin. Prvič zato, ker je tu ali tam strela ubila kakega cerkvenca v stolpu; potem zato, ker se je smatralo zvonjenje ob tej priliki za kako vražo. Ljudje so si pomagali, kakor so vedeli in znali. Tako je n. pr. v Rátečah na Gorenskem cerkvenec ob času nevihte šel skozi vas, vabeč z malim zvoncec k molitvi. Tudi po noči je vstal ter zvonec klical mimo hiš: „Huda ura je, vstanite in molite! Pozneje se je ta vladni ukaz razlagal vedno mileje ter slednjič popolno izginil: „Svaka sila do vremena!“

Mali zvon s podobami: Križ, sv. Ana z Marijo, sv. Josip z Jezusom in lilijo v rokah. Zvonar Anton Samassa l. 1838.

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje pride.)

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen za mesec majnik:

Krščanska požrtvovalnost.

Paganski modrijan je dejal nekoč, da je vsa modrost življenja v tem, da se človek zatajuje. Velika

in lepa je ta beseda iz paganovih ust, a vendar prav nič več kakor samo — beseda. Kajti da bi tudi dejansko izvrševalo, kar so svetovali modrijani, da bi prešlo iz besed do dejanj, tega staro paganstvo ni premoglo. Podobno je bilo v tem možu, ki sicer občuduje umetniški kip, a sam ga ne more izklesati iz marmorja. Najmanj pa je moglo paganstvo dajati ljudem duha požrtvovalnosti, kakor ga oznanjuje krščanstvo. Kajti požrtvovalnega duha biti, ne pravi se samo ob kaki priložnosti, ko že ne more drugače biti, odpovedati se čemu ali kaj malega potrpeti, temveč po notranjem nagibu in zato tudi pogosto in radovoljno prinašati žrtve. Ta duh nam mora — kakor pravi mislec — kakor nekako sv. olje prepojititi vse naše življenje.

Požrtvovalnost je znak in zahteva krščanstva. Krščansko življenje je skozi in skozi požrtvovalno življenje. Saj zahteva od nas, da neprenehoma žrtvujemo svoje strasti in grešno nagnjenje. Pokvarjena narava nas vleče vedno k prepovedanemu uživanju; svet nas vabi in kliče k sebi, vera in vest nas svarita in izkušnja neti ogenj požljivosti, ki gori v našem telesu. Tukaj ne pomaga nič drugega — če nočemo postati sami žrtva greha — kakor da Bogu na ljubo žrtvujemo svoje strasti. Zato piše že sv. Peter prvim kristijanom: „Kakor živi kameni bodite zidani nanj (na Krista), da postanete duhovna hiša, sveto duhovstvo, da darujete duhovne darove, ki so Bogu prijetni.“ (1. Pet. 2, 5).

Na ta način dobi sčasoma v nas Krist križani svojo podobo. „Nje, ki jih je Bog že vnaprej videl“, pravi sv. apostol narodov, „te je tudi določil, da postanejo podobi njegovega Sina jednaki.“ (Rim. 8, 29.) To se pa ne zgodi mahoma, s hipno spremembo, temveč polagoma, po žrtvah vsakdanjega življenja. Kakor pri mozaiku: kamenček za kamenčkom se mora oklesati in obrusiti ter položiti na primerno mesto. To delo je trudapolno, a naposled pa nastane vendar krasna podoba, ki se blišči ob solnčnem žaru v blestečih barvah, in noben vihar, nobeno deževje ga ne izbriše.

Neštevilno žrtev zahteva od nas tudi poklic, pa naj bo katerikoli. Kako težak je n. pr. poklic matere — počenši od rojstva svojega deteta pa do starosti, ko ji jeclja prve besede in prve molitvice. In ko otrok vzraste v mladeniča ali devojko, takrat se skrbi še-le začno. Če bi hoteli zbrati vse solze, katere so že dobre matere prelile za svoje otroke v skrbi za njihovo bodočnost ali v bedi ali iz tisočeri drugih vzrokov — bilo bi to morje solza. — Ali poklic duhovnikov! Pri mašniškem posvečenju govori škof posvečencem besede: „Spominjajte se, kaj delate pri altarju, in posnemajte, kar delate tam!“ Ta beseda vodi duhovnika, kamor ga kliče njegov poklic, in kjer mora za zaupane mu duše tvegati tudi svoje življenje. Nobena noč mu ne sme biti premrzla, noben snežni naval prehud, nobena pot prenaporna, če je treba pomagati umirajočemu. Noben napor mu ne sme biti nadležen, noben čas predrag, če treba obvarovati kako neprevidno dušo pred pogubo, ali izgubljeno ovco privedi na pravo pot. Da, beseda škofova vodi duhovnika dan za dnem na goro Kalvarijo v naših cerkvah, na altar, kjer je smrt Kristova pred njegovimi očmi. Tam zre v odprto knjigo

Kristovih ran, in imeti bi moral gluha ušesa, če bi ne razumel, kaj kličejo te rane proti njemu: „Darovati in darovati sebe je naloga duhovnikova na zemlji!“

Take požrtovalnosti ni mogla zahtevati nobena druga vera kakor krščanska, ker daje le ona sredstva za dejanske žrtve. Ustanovnik nobene druge vere ni imel moč klicati svojim pristašem: „Odpovej se!“ in „Prenašaj!“ kakor le Krist, ker jedini on je mogel pristaviti temu opominu: „In pojdi za menoj!“ „Kdor hoče za menoj priti,“ tako se glasi njegov bojni klic, „naj zataji samega sebe, naj vzame svoj križ na rame in hodi za menoj!“ Kar je zahteval, da store njegovi, to je storil poprej on sam, in sicer v neskončni meri. Vsak ki hoče prenašati žrtve, ozira se lahko nanj ter se krepi ob njegovem izgledu.

Ko so prišli pred 400 leti v Ameriko in so pridrli tudi v Meksiko, vladal je v tej državi kralj Montezuma. Ko je opazil, kako dreve zmagovalci le za zlatom in srebrom, dal je zakopati vse svoje zaklade, da bi ne prišli sovražnikom v roke. Španci pa niso umeli nobene šale. Osvojili so si mesto, ujeli kralja, in da bi mu izsilili njegove zaklade, vrgli so ga z njegovim zvestim služabnikom vred na gorečo žrvnjo. Goreče oglje se jima je vjedlo v hrbet, trpela sta grozne bolečine. Služabnik je ječal in prosil kralja, naj vendar pove, kje ima zlato. Tu ga pogleda Montezuma in pravi: „Kaj? Ali ležim jaz morda na cveticah?“ — Tudi Izveličar na križu govori vsakemu, ki se mu zdi žrtva pretežka in ki ga že zapušča potrpežljivost: „Otrok! Ali ležim jaz na cveticah? — Toliko sem pretrpel za tebe. Kaj storiš ti za-me?“

Samo krščanska vera ima dalje tudi ključ do zakladov božje milosti; po tej milosti je priznal zaupno sv. Pavel sredi svojega trpljenja: „Vse premorem v njem, ki me krepi“, (Fil. 4, 13.) da: „Poln sem tolažbe, prebogat sem radosti pri vsej svoji stiski“. (2. Kor. 7, 4.) Kjer se umika narava, tam kliče milost s sv. Terezijo: „Trpeti ali umreti!“ ali s sv. Marijo Magdaleno Paciško: „Ne umreti, ampak trpeti!“

Slednjič more le krščanstvo obetati plačilo za vse žrtve, ki bode večno trajalo in ki pretehta bogato vse posvetne izgube. Dobro vemo, da nam bode vse, kar tukaj na zemlji Bogu na ljubo pretrpimo in prenesemo, nekedaj tam gori tisočkrat poplačano. —

Izprosim si v tem mesecu duha požrtovalnosti pri božjem Srcu in po priprošnji Matere božje ljubezni, ljube majnikove Kraljice! Ne venčamo zaman njene podobe s prvimi pomladanskimi cvetkami. Saj so podoba ljubezni, ki je žarela v njenem srcu. A rože skrivajo pod svojimi listi ostro trnje: spominjajo nas, da je bila tudi ljubezen Marijina požrtovalna, da je njena krasota kakor roža v trnju vzcvela iz njene požrtovalnosti.

N.

Razgled po domovini

Iz Železnikov. Dne 29. aprila so obhajali lanski rimski božjepotniki iz seliške doline obletnico svojega romanja v Rim. V ta namen so se zbrali v cerkvi

lavretanske Matere božje na Suši, kjer so prisostvovali tihi sv. maši, mej katero so pobožno prejeli sv. obhajilo v zahvalo za milost, da so videli večno mesto Rim. Po duhovnem opravilu je bil skupni zajutek, kjer so se romarji živahno spominjali dogodkov velevažnega romanja ter drug drugega opozarjali na razne rimske stavbe, na kraje, kjer je tekla mučeniška kri in kjer je previdnost Božja storila toliko čudežev. Le pridite v družbo taci romarjev in videli bode, kaj in koliko romanje koristi, videli romarjev živo vero, katera se je vsled tega romanja še veliko bolj utrdila. Spoznali bode, zakaj romarji tako otroško ljubijo svojega premilostnega knežškofa, kirad sam pelje svoje rojake po svetu okrog, da si pridobivajo dušnih milosti in tudi zato, da se česa nauče. Vneto dušo smo se ga spominjali tudi ob tej priliki.

Stanizlaj

b) Posebni nameni.

17.) **Sv. Paškal.** Slovani Evharistiško g. banje. Duhovniki in obhajanci. Razbrzdani otroci.

18.) **Sv. Erik.** Katoliška delalska društva. Cerkev na Kubi in na sosednjih otocih. Nove cerkvene stavbe.

19.) **Sv. Ivo.** Slovenska mladina. Verski dnh med uradniki. Katoliški lajki. Več bolnikov.

20.) **Sv. Bernardin.** Cerkevni govorniki o šmarnicah. Mladeniske Marijine družbe. Obvarovanje nedolžnosti.

21.) **Sv. Feliks.** Društva sv. Bonifacija. Boj proti pijančevanju. Prvoobhajanci.

22.) **Sv. Julija.** Dekliške družbe. Duhovne vaje in ljudski misijoni. Dekle.

23.) **Sv. Andrej Bobela.** Bralci katoliških časopisov. Mir v občinah. Več zapeljanih ljudij, ki so od vere odpali.

N.

Listek.

Škofijska cerkev pri sv. Nikolaji v Ljubljani se je jela zidati 15. majnika 1701. leta. — Torej je uprav Ivánje letošnjega 1901ega leta mila nam 200letnica temu za Ljubljano in za vso ljubljansko škofijo velepomembnemu zgradovanju. — Božijemu varstvu priporočena blažena mati kranjskih cerkvá! (Gl. „Dan.“ t. l. list 6.; str. 44.)

Ljubljanski vladni list „Laibacher Zeitung“ se v svoji 104ti številki z dne 7. t. navajajoč dunajski „Vaterland“ pritožuje o tem, da je zapisnik poslaniške zbornice na Dunaji sopetno poln najsovražljivijih napadov na katoliško cerkev. Pristavlja, kako je izza avstrijskega stala močno obžalovati to, da je kaj takega ob prijenljivosti predsednika državnemu zboru (grofa Vetter von der Lilie) sploh mogoče. — Mi zadoščenjem ob imenovani izjavi beležimo pa še to svoje začudenje — da se avstrijski katoliški narodi sploh že davno — že pred meseci niso uprli zoperverskemu in zoperavstrijskemu gibanju v postavodajalni zbornici domačega cesarstva. Saj se prav od tod pridiguje ne- vera in Neavstrijstvo.